

:: Çocuk Eğitiminde Ailenin Rolü ::

Eski devirlerin birinde bilge bir devlet başkanı etrafındaki adamlara bir servetiniz olsa neler yapardınız? diye fikirlerini sorar. Oradakiler hanlar, hamamlar yaptırırım, aşevleri yaptırırım, camiler, kütüphaneler yaptırırım, şeklinde fikirler öne sürerler. Bunları dinleyen o bilge insan bu dediklerinizin hepsi güzel yatırımlar fakat ben olsaydım o serveti insan yetiştirmeye kullanırdım. Çünkü iyi yetişmiş insan olduktan sonra bu dediklerinizin hepsi olur. İdeal insanlar olmadan ise, bunların hiç biri istendiği gibi olmaz der.

Özellikle son bir iki asırdır milletçe diğer dünya devletleri arasında yaşadığımız mağduriyetler, mazlumiyetler ve geri kalmışlığın temelinde kaliteli (ideal) insan eksikliğinin olduğu herkesin hemfikir olduğu bir gerçek. Günümüzde anne-babalar çoğu zaman çocuklarını geleceğe daha iyi hazırlayabilmek için ya da çağın ekonomik şartlarına ayak uydurabilmek için bazı psikolojik ve pedagojik yanlışlar yapmaktadırlar.

İşte biz bu seminerimizde, bir insanın kişiliğini bozmadan nasıl ideal bir insan olarak yetiştirebileceği ve yetiştirme konusuna da -genel olarak- büyüklerin düştükleri hatalara değinmek istiyoruz. Yoksa çocuk eğitimine ilişkin konuları her şeyiyle anlatmak için uzun bir kurs düzenlemek gerekir.

Eğitim-Öğretim sezonu başladığında öğrenci velileri çocuklarıyla beraber okulumuza gelir ve "Eti senin kemiği benim" ifadesi artık klasikleştiği için, hocam "eti de kemiği de senin" deyip çocukları bize teslim ediyor. Ve, artık biz çok ısrarla çağırmasak da pek okula uğramıyorlar. Herhangi bir veli toplantısı için çağırduğumuzda da istediğimiz katılım her zaman sağlanmıyor. Bir çocuğun yetiştirilmesi konusunda çocuğun bize teslim edilmesi ile, velilerin işi bu kadarla bitiyor mu acaba?

8 saat bizimle, 16 saat ailesiyle beraber olan öğrenci için ailenin, özellikle babanın ne gibi sorumlulukları vardır? Acaba babalar olarak çocuklarımızın beklentilerine cevap verebiliyor muyuz? Çocuklardan istenenlere karşılık onlar babalardan neler bekliyorlar? Şimdi bu konuyla ilgili çalışmamızı sizlerle paylaşmak istiyoruz.

İyi bir çocuk yetiştirmek için anne babanın "çocuk eğitimi" konusunda gerekli bilgileri edinmeleri mutlaka şarttır. Çünkü insan yetiştirme yanlış adım affetmez. Günümüzde müstakil bir bilim dalı olarak Psikolojiyi ele alan insanların hep Batıdan çıkması ve bunların içinde Freud gibi insan fitratına aykırı bazı düşünceleri olan insanların bulunması bizim insanımızın Psikolojiye uzun bir süre kapalı kalmasına sebep olmuş.

Ülkemizde Psikoloji ilmine olan bu yabancılaşma kendini en çok eğitim sahasında gösteriyor. Nasıl ki basit bir makinenin kullanılabilmesi için o makine konusunda mühendislik fakülteleri açılıyor, kitaplar yazılıyor, araştırmalar yapılıyorsa, binlerce makineden daha kompleks bir psikolojik ve biyolojik yapıya sahip bir insanı yetiştirmek için de, o işin eğitimi almak önemli olsa gerek!...Çocuğun yanımızda sadece bedenen normal gelişimini sürdürmesi, büyüyor olması onu iyi yetiştiriyoruz anlamına gelmez!...

ÇOCUK YAŞADIĞI ORTAMDAN İZLER TAŞIR

Çocukların olumlu ya da olumsuz yetişmeleri, içinde buldukları ve geliştikleri ortamın durumuna bağlıdır. Bir anne-baba için iyi çocuk yetiştirmenin ilk basamağı, çocukların her davranışından, çevreden ve okuldan önce kendilerinin birinci dereceden sorumlu oldukları bilincine varmaları gereklidir. Çocuk ev ortamında "konuşmayı" kendi kendine birinin ona özellikle konuşmasını öğretmesine gerek kalmadan öğrendiği gibi her türlü tavır, davranış ve düşünceyi de ev ortamında tabii olarak alır. Çünkü öğrenme hemen çocuğun doğumuyla başlar.

Çocuklarının yaramazlıklarından, huysuzluklarından, itaatsizliklerinden televizyonun karşısına geçip faydalı-faydasız her programı seyretmelerinden, ders çalışmalarından yakından büyükler, her şeyden önce ev ortamını ciddi bir şekilde mercek altına almalıdırlar. Eğer ev ortamı böyle problemlere sebebiyet verecek durumda ise her şeyden önce bunlar çözülmelidir.

İnsanlar yeni bir şeyi öğrenirken genellikle kendilerine bir model seçerek onu taklit ederler ve bu tip öğrenme çocuklarca belki de önemli öğrenme biçimidir. Çocuklar karşılarında daima öğütler veren insanlar değil, o öğütleri yaşayan modeller görmek ister. Çocuğa "kitap oku" tavsiyesinden ziyade kitap okuyarak bunun aşılmasının daha etkili olduğunu herkes takdir eder.

Kitap okuyan bir ailenin çocukları kitap okumuyorsa bu duruma şaşırıp nedenlerini araştırmada haklı olunabilir. Fakat büyüklerin kitap okumadığı bir evde çocuğun kitap okumamasından yakınmanın ne kadar haklı olup olmadığını takdirlerinize havale ediyorum.

Evet, kısaca, normal akli ve ruhi melekelerle sahip bir çocuğun yetiştirilmesindeki tüm sorumluluk çevreden, okuldan önce anne-babaya aittir dersek herhalde mübalağa etmiş olmayız. Çünkü bütün psikologlar insanın karakterinin 7 yaşına kadar büyük ölçüde biçimlendiğini ifade ederler. İşin asıl garip tarafı, büyüklerin bütün bu sonuçlardan sadece çocuğu sorumlu tutup her zaman onu suçlamalarının, işin çözümünü büsbütün zorlaştırdığının farkında olmamalarıdır.

ÇOCUĞUNUZA İKİDE BİR NASİHAT VERMEYİN

Bazı Gerçekleri Anlatmak İçin Uygun Fırsatları Kollayın

Çocuğunuza olur olmaz her yerde, "Bizim zamanımızda nerde böyle güzel kitaplar, dergiler; bir çantamız dahi yoktu, eşyalarımızı bir torbaya doldurulur öyle okula giderdik; düzgün bir ayakkabımız, ceketimiz bile yoktu," gibi eskiden yaşadığımız olumsuz şartları anlatıp kendilerine sağladığınız imkanları onların başına kakmayın. Bu söylenenler yaşanmış gerçekler olsa da genelde çocuklar eleştirdikleri, azarlandıkları zaman söylendiği için, çocuğun bir kulağından girer birinden çıkar.

Bunlar çocukla iyi bir iletişimde bulunulan anlarda söylenirse daha eğitici olur ve bu acı gerçekler çok ucuza satılmış olmaz. Ayrıca 13 yaşındaki çocuğunuzdan 30 yaşındaki bir insanın düşünce ve şuurunu bekliyorsunuz. Halbuki onda mantık değil, daha ziyade his hakimdir. Siz kendi kendinize "ben onlara bu kadar imkan sağlıyorum, bu kadar zorluklara katlanıyorum onun hiç umrunda değil" diye düşünerek, onu nankörlükle suçlarsınız. Fakat nasıl ki çiftçi diktiği bir ağaçtan hemen meyve vermesini beklemez.

Uzun süre onlarla uğraşır, sular, bakımlarını yapar, etraflarını açar ve nihayet yıllar sonra onlardan istifade etmeye başlar. Bir çocuk da sizin şimdi diktiğiniz bir tohum gibidir. Sizin ona sunduğunuz imkanları bugün değil yıllarca sonra, olgun bir insan olduğu zaman değerini anlayacaktır. O zaman, "Allah anne babamızdan razı olsun. Benim yetişmem için benden hiç bir şeyi esirgemediler. Kendileri yemedi içmediler bana yedirip içirdiler, her türlü imkanı bana sağlamaya çalıştılar " diyerek sizleri hayırla anacaklardır.

Okulumuzda bu yıl katılan bir öğrenci velisi okula gelip bana şunları anlatıyor;

Çocuğumu daha önce başka bir okula vermiştim. Zamanla çocuğumda birtakım değişiklikler olmaya başladı. Bir dönem saç uzatıyor, bir dönem garip garip elbiseler giyiyor, gidilmemesi gereken yerlere gidiyor, bize karşı davranışları değişiyor, vs. Bir gün canıma tak etti, oğlum çektim karşıma ve oğlum nedir bu yaptıkların, neden böyle davranışlara giriyorsun şeklinde sitem ettim.

Oğlum hiç beklemediğim şu cevabı verdi; "Bu okula beni sen verdin. Okuldaki arkadaşlarım böyle davranıyor ve yaşıyorlar. Benim onlarla arkadaşlık kurabilmem, onların arasından soyutlanmamam için benim de onlar gibi olmam gerekiyor. Benden daha farklı davranmamı bekleyemezsin." Hiç beklemediğim bu haklı tepkiyi duyunca beynimden vurulmuşa döndüm ve çocuğum gerçeği dile getirdiği için de ona hiçbir şey söyleyemedim ve ilk iş olarak okulunu değiştirmeye karar verdim.

Ayrıca anne ve baba birbirini dikkate almalı. Çocuğun annesiyle bir problemi çıktığında babası onu müsaait bir zamanda almalı ve dışarıda bir pastaneye, lokantaya vs. götürüp annesine nasıl davranması gerektiğini, annesinin kendisinin üzerine ne kadar titrediğini, anne kalbindeki o derin şefkati anlatmalı, oğlum eve gidince annenin elini öp, kendisinden özür dile, seni affetmesini rica et demeli.

Aynı şeyi anne, baba için yapmalı. Babasıyla bir problemi olduğunda çocuğu daha sonra bir kenara çekip babasının onların maddi ihtiyaçlarını temin etmek için nasıl uğraştığını, ne büyük fedakarlıklar yaptığını anlatmalı ve aralarını düzeltmeye çalışmalı. Yoksa ebeveyninden biriyle bozuştuğunda diğerinin hemen çocuğu savunması, desteklenmesi çocuğa kısa vadede faydalı gibi gözükse de, uzun vadede çocuğun kişiliğini olumsuz etkileyecek bir davranıştır.

ÇOCUĞA SAYGI GÖSTERMEK

İlkokul yıllarında öğretmenimiz bir gün bize, "Çocuklar küçükler büyüklerine saygı göstermeli, peki büyükler küçüklere nasıl davranmalıdır." diye bir soru sormuştu. Sınıfça hep bir ağızdan "Büyükler küçüklere sevgi göstermeli" öğretmenim diye bağırmıştık. Öğretmenimiz "evet çocuklar fakat bu cevap eksik, zira büyüklerde de küçüklere saygı göstermelidirler" demişti. Çocuğun küçük olması onun düşünce, his ve isteklerinin küçümsenmesine neden olmamalıdır. Çocuklar his dünyasının zenginliği itibarıyla, bizden kesinlikle geri değildir.

Günümüzde yaşanan çetin hayat şartlarında aileler günlük hayatlarında fazlasıyla sinirlidir. Büyükler çocuklara karşı davranışlarında pedagojinin ortaya koyduğu esaslara göre değil de, kendi iç dünyalarına, o anki ruh hallerine göre davranmaları; çocukları ikilemlere, çıkmazlara sokmaktadır. Bir gün çocuğun bütün isteklerine müsamayla bakıp, öbür gün kıpırdanmasına bile tahammül etmemek gibi tutarsız davranışlara, çocuğunuz çok sert tepki göstermiyorsa, şimdilik masum dünyasında anne-babanın her zaman doğru söyleyen ve davranan insanlar

olduklarına inanmalarındandır. Şimdilik tepkilerini içine gömen çocuk, ergenlik dönemi başladığında, düşünce ufku genişledikçe, böyle tutarsız davranışlara artık tahammül edemeyecek ve isyan bayrağını çekecektir. Depoladığı tepkiler birden patlak verince, sizde; "Bu sessiz, sakin, laf dinleyen çocuk durup dururken nasıl oldu da böyle değişti" diyerek şaşıracaksınız.

Bu konuda gerçek hayattan bir annenin ağzından bir tablo aktarmak istiyorum;

"Kızım oldum olası hiç göze batmayan, sakin ve çekingen bir çocuktü. Şu son birkaç ay bazı değişiklikler hissettim. Hayattan bıkmış gibi bir hali vardı. Hiçbir şeyle özellikle de okul ödevleriyle ilgilenmiyordu. Bütün enerjisini yitirmiş gibiydi. Kızıma her zaman bakan çocuk doktoruna götürdüm. Ama hiç bir şey bulamadı. Bunun üzerine ben de okulun rehber öğretmeniyle görüştüm. Onlar da kızımın bu halinden ve özellikle can sıkıntısından dolayı

tasalanıyorlardı. Bazı dostlarım ise banan endişelenmememi, kızın bu dönemi er geç atlatacağını söylüyorlardı.

Haklı olduklarını ümit etmekle birlikte kuşkulanıyordum. Derken günün birinde kızımın o tip bir kız olduğunu sanmıyordum, ama yine de odasını aradım ve maalesef bir miktar esrar buldum.

Olayı kızım ile konuşmaya çalıştım. Odasını karıştırdığımı öğrenen kızım hayatında ilk kez bana bağırp çağırmaya başladı. Odasını karıştırmaya hakkım olmadığını haykırıyordu. Bana bu biçim meydan okuyuşu karşısında adeta dehşete kapılmıştım. Bu olay kişiliğindeki değişimin başlangıcı oldu. Şimdi her an kızgın, her şeye itiraz ediyor. Tahammülsüz bir çocuk oldu. Okuldaki en berbat gruplarla gezmeye gitmek istiyor. Kim bilir ne yaptıklarını düşündükçe de benim gözlerime uyku girmiyor. Artık o iğrenç arkadaşlarıyla birlikte evden uzaklaşmak dışında hiçbir şey istemiyor." Evet trajik bir öykü bu. Toplumun içinde bu ve buna benzer olaylara, yakınmalara çok sık rastlamak mümkün günümüzde.

Ergenliğe kadar çocuğumuzun haklarına saygı gösterip meselelerinizi bir arkadaş gibi oturup konuştuğunuz oranda, ergenlik döneminde de o, size karşı saygıda kusur etmeyecektir. Aksi takdirde, bu dönemde çocuğunuz size itaat etmekten başka çaresi olmadığı için onu küçümser, hep kendi bildiğiniz gibi yaparsanız, yarın o itaatleri miktarınca asi olacaktır. Bundan sonrası ebeveyn için oldukça zordur. Çünkü büyükler çocuğa karşı tavır koydukça, o da artık büyükleri dinlemeyecek ve kendi bildiğine gidecektir.

Eğer ana-babasına olan saygısını da yitirirse yalnız korku yüzünden itaat edecek ve maalesef bu da çok kısa sürecektir. Nedense büyükler çocuklarıyla oturup meselelerini konuşarak, tartışarak halletme yoluna gitmeyip, çocuklarına karşı genellikle sert ve anlamsız bir otorite kurmak isterler ve çocuklarının kendilerinden korkmalarını arzu ederler. Fakat unutulmamalıdır ki, çocuk korkutularak tehditle yola getirilemez; sevgi, anlayış ve yumuşaklıkla eğitilebilir. İnsanlara iş yaptırmanın bir tek yolu vardır; O da, o kişiden iş yapmasını istemek ve onun önündeki engelleri ortadan kaldırmaktır. Bir çocuğu döverek yahut korkutarak ona istenen her işi yaptırabilirsiniz, fakat bütün bu kaba ve sert hareketlerin ileride son derece keskin tepkilerine hazır olmanız gerekir.

ÇOCUĞUNUZU ELEŞTİRMEYE NE ZAMANA KADAR DEVAM EDECEKSİNİZ?

Çocukları yetiştirirken anne babalar sürekli olarak çocuğunuzun davranışlarını "iyi, kötü, ayıp" biçiminde değerlendirdiğinden, küçük yaşta yargılama tutumu şahsın içine yerleşir ve çoğu kere kişi gelen mesajları bu eğilim içinde değerlendirir.

Bu konuda yakın bir çocuk, şöyle diyor;

"Anne babaların görevlerinden biri de çocukta gizli olan kabiliyetleri ortaya çıkarıp onu geliştirmektir. Beni tökezletmeselerdi daha da gelişebilirdim. Ben çocukluğumda hep yaptıklarımın yanlışlığı konusunda epeyce azar işittim. Annemle vitrinleri dolaşmaya mı çıktık. "Ne güzel, değil mi anne " diye beğendiğim bir elbiseyi gösterdiğimde; "Kızım sen buna güzel mi diyorsun? Çok zevksiz bir şey! Senin şu zevklerin ne zaman gelişecek bilmem ki?" Evde kazayla elim bir şeye çarptı milli felaket demektir. Aptallığının savsaklığının doğrudan delili demektir bu. Ne sakar şeysin dikkat etmeyi öğrenmeye hiç niyetin yok mu? Bir düşük not geldi. Sen bu okulu bitireceksin de ben de göreceğim ha. Gibi azarlar işittikçe bende olan aşk ve şevk de sönüyordu. İnsanın kendine güveni nasıl gelişir Biraz da dışa yansıttığı taraflarının beğenilmesiyle değil mi? "

Bir canlı örnek daha;

Deprem bölgesinde bulunan bir evde orta şiddette bir zelzele sonucu ev sallanmaya başlayınca merak eden anne nerdesin diye seslenince, çocuk içerden korkak bir sesle ben yapmadım anneciğim diye bağıırır. Her zaman suçlanan hatalarına hep müdahale edilen çocuk artık her şeyden kendisini sorumlu tutmaya başlar.

BAŞKALARININ YANINDA ÇOCUĞUNUZU ELEŞTİRMEYİN

Çocukları başkalarının yanında azarlama, tenkit etme hatasını bir çok anne babalar yaparlar. Özellikle bunu çocuklarının öğretmenlerinin yanında yapmaları çok mahzurludur. "Hocam eve gelince kitaplarını bir kenara atıyor ve televizyonun karşısına geçiyor, imtihanı olmasına rağmen dersini bıraktı maça gitti. Hocam her gün elli kere kendisine ders çalış diyorum ama beni hiç dinlemiyor"; gibi yaklaşımlarla çocuk ya yüzünüz ya utanmaz olur, böylece artık öyle olduğunu kabullenir; ya da utangaç ve pısrık olur. Daha kötüsü çocuk bu tür hatalarını hocası öğrendi diye, hocasının yanında eziklik duyar. Size çocuğunuzun yanlışlarına hiç tepki göstermeyin demiyoruz. Fakat çocuğunuzun bir hatasını onun da olduğu bir zaman, hocasına şikayet etmek daha büyük bir hatadır. Bu durumda çocuğunuz size olan güveni sarsılır. Artık ondan sonra hocasına söyleyebileceğiniz şeyleri sizden gizli yapar, size karşı kendisini gizler ve asıl büyük tehlike de bundan sonra başlar.

ÇOCUĞUNUZU GERÇEKTEN DİNLİYOR MUSUNUZ?

Anne babalar genellikle çocuklarını dinlediklerini düşünürler, oysa çocuk konuşurken sürekli ikaz, hatırlatma, önerilerde bulunma ve fikir yürütme gibi müdahalelerle çocuğu aslında dinlemezler. Problemi olan veya kendinden bir şey anlatmaya çalışan bir kimseye uyarı, ikaz, yargılama gibi müdahaleler, konuşan kişinin susmasını veya kendini duyulmamış hissederek küsmesine, içine kapanmasına neden olur. Çocuklar ve gençlerle yapılan mülakatlar, gençlerin çoğu zaman; ailelerinin neden kızdığını pek anlayamadıklarını ortaya koymuştur. "Benim

annem her şeye kızar zaten, benim babam aksidir, ne yapsam tepki gösterir. " gibi yorumlara sık sık rastlarız.

Bir kayayı azar azar delen su damlaları gibi, her gün tekrarlanan yıkıcı ifadeler gençlerin ve çocukların kimlik duygusunu zedeler. "Geri zekalı, aptal, tembel, düşüncesiz" gibi ifadeler çocuğun iç dünyasını alt üst eder. Onuru kırılan genç, bunlara tepki göstermeye çalışınca, evde çatışma başlar. Aile daha fazla baskı ve ceza yöntemleri uygulamaya başladıkça gençte başkaldırma, isyan duyguları iyice gelişir ve perçinleşir. Neticede kaybeden her zaman anne ve babadır. Çünkü çocukların değişik sıkıntılara düşmelerinden üzülecek ızdırap duyacaklar yine onlardır.

Çocuğun sevinç, üzüntü ve endişelerini çekinmeden anlatabileceği tek insan onun anne babasıdır. Bu durumlarda ebeveyn çocuğunu her zaman sabırla dinlemeli ve ona arkadaşlık etmelidirler. Eğer çocuk her istediğini rahatlıkla evdeki büyüklerine anlatamazsa ya bunları dış dünyada bizim istemediğimiz başka insanlara anlatıp onları dertlerine ortak eder ve onların söylemesi muhtemel yanlış düşünce ve fikirlere kapılır; ya da en küçük problemlerini bile içine atacak ve bu problemler çocuğun şuuraltında biriktikçe çocuk içine kapanacaktır.

ÇOCUĞUNUZA SEVGİNİZİ NASIL İLETİYORSUNUZ?

Günümüzde pek çok çocuk ailesi tarafından gerçekten sevildiğini hissedememektedir. Oysa her anne baba, şüphesiz, çocuklarını sever. Fakat çoğu zaman araştırmalar çocukların bir şeyden yoksun edildikleri, aileleri tarafından onlara verilmesi gereken bir şeyin kendilerinden esirgendiğini hissettiklerini ortaya koymuştur. Bu eksikliği hissedilen şey kayıtsız şartsız sevgidir. Anne babaların çocuklarını sevmediklerini söylemiyoruz. Fakat çocukların durumuna baktığımızda bazı anne babaların sevgilerini çocuğa nasıl ileteceklerini bilmediklerini gösteriyor. Bir çocuğun midesinin doyurulmasından daha önemlisi, "Duygusal açıdan beslenmesidir." Çocuklar arasında duygusal açıdan iyi beslenenlerle, iyi beslenmeyenler çok kolay fark ediliyor. Tabi ki bu besinin çocuk tarafından alınışı gelişim aşamalarına uygun olarak farklılık gösterebilir.

SEVGİ NASIL İLETİLMELİ?

Çocuklar duygusal varlıklardır, duygularıyla iletişim kurarlar.

Çocuklara sevgi genel olarak dört yolla iletilebilir;

- Gözle iletişim.
- Bedensel iletişim.
- Odaklaştırılmış ilgi.
- Disiplin.

Maalesef günümüzde anne babalar bunlardan disiplini uygulamaktadırlar. Fakat ne acıdır ki; çoğu zaman yanlış uygulanmaktadır. Çok iyi disiplin görmüş ama sevilmediğini hisseden pek çok çocuk vardır. Anneler genelde ikisi aynıymışçasına, disiplinle cezayı aynı şey zannederler. Kendilerine böyle sevgi gösterilmemiş çocuklar aşırı sessiz, biraz asık suratlı ve içine kapanıktırlar. Sevgiyle büyütülen bir çocukta görülen tabiiyet, içtenlik, merak ve çocuksu taşkınlık onlarda yoktur. Ve ergenlik dönemine girerken bu çocuklarda genellikle davranış problemleri ortaya çıkar, bunun da sebebi; anne ve babalarıyla arasında güçlü bir sevgi bağı olmayışıdır.

GÖZLE İLETİŞİM ve DOKUNMA

Size çok garip gelecektir ama yapılan incelemeler anne ve babanın çocuklarına ancak giyinme, soyunma, arabaya binme gibi ancak gerektiği durumlarda yardım ederken dokunduklarını ortaya çıkarmıştır. Durup dururken çocuğuna dokunan pek az anne baba görürsünüz, burada kastettiğimiz yalnızca çocuğu kucaklamak ve öpmek değildir. Herhangi bir bedensel temastan söz ediyoruz. Bir çocuğun omzuna dokunmak, sırtını sıvazlamak saçlarını okşamak, gibi çok basit ama çocuğu duygusal yönden besleyen davranışlardan bahsediyoruz.

Anne ve babalar çocuklarına adeta birer mekanik yürüyen bebek gözüyle bakmaktadırlar ve çocuklarının duygusal güvenliğini ve başarılarını sağlamak için kaçırıldıkları fırsatların farkında değildirler. Göz iletişim ve bedensel iletişim çocuklarımızla aramızdaki günlük hayatımızın içine girmeli tabi ve içten olmalı, gösterişli ve abartılı olmamalıdır. Göz iletişim ve bedensel iletişim uygulayan anne babaların çocuklarının başkalarıyla iletişim kurmaları daha kolay olacak, dolayısıyla da çevresinde sevillecek ve kendi kendisine karşı saygılı olacaktır. Bunlar çocuğumuza verebileceğimiz en değerli iki armağandır. Gözle iletişim ve bedensel iletişim çocuklarımızla olan günlük yaşantımızın içine girmeli, doğal ve içten olmalı, gösterişli ve abartılı olmamalıdır. Gözle iletişim ve bedensel iletişim uygulayan anne babaların çocuklarının diğer insanlarla iletişim kurmaları daha kolay olacak, dolayısıyla da çevresinde, sevillecek ve kendi kendisine karşı saygılı olacaktır. Bunlar çocuğumuza verebileceğimiz en değerli iki armağandır.

Bazı anne babalar erkek çocuklara böyle davranılmayacağını, öyle olursa kendilerini kız gibi hissedebileceklerini, ana kuzusu çocuklar haline geleceğini düşünebilirler. Bu kesinlikle doğru değildir, aksine bunun tam tersi doğrudur. Erkek bir çocuğa gözle iletişim ve bedensel iletişim özellikle de babası tarafından karşılandığı oranda erkek olma

cinsiyetiyle özdeşleşecek ve o oranda bu kimliği benimseyecektir. Anne babalar ayrıca erkek çocuğun yaşı ilerledikçe sevgi, özellikle bedensel sevgi ihtiyacının son bulduğunu düşünürler. Gerçekte ise, bir erkek çocuğun bedensel iletişimine duyduğu ihtiyaç hiçbir zaman son bulmaz, sadece ihtiyaç duyduğu bedensel iletişim tipi değişir o kadar.

Bu okula ilk geldiğim zaman bir çocuk dikkatimi çekti. Arkadaşlarıma o çocuktan bahsedip, "Çok asil bir çocuk, maşallah ne kadar güzel yetiştirilmiş" demiştim. Birkaç gün sonra abisi çocuğu ziyarete geldi. Ben de yanlarındaydım. Abisi çocuğu kucağına aldı, boynuna sarıldı, defalarca öptü. Abisi çocuğa böyle davranıyorsa, annesi kim bilir nasıl davranıyordur diye düşündüm. O zaman o çocuğun asil davranışlarının, yetiştirilme tarzından olduğunu daha iyi anladım.

ODAKLAŞTIRILMIŞ İLGI

Odaklaştırılmış ilgi, bir çocuğa tüm dikkatinizi eksiksiz sevildiğini hissettirecek şekilde yönelterek sadece ona has bir ilgi göstermemizdir. Mesela hiçbir sebep yokken onu alıp bir pastaneye götürmek, beraber geziye çıkmak, ruhunu okşayıcı iltifatlar etmek vs...

Genelde anne babalar bu tarz şeyler için bazı şartlar koşarlar. Oğlum şu dersten şu notu alırsan, sana bisiklet alacağım, uslu durursan seni falan yere gezmeye götüreceğim gibi şartlar öne sürerler. Böylece çocuk bu şartları yapınca ödülleri kendi bileğinin hakkıyla kazandığını düşünür ve anne babasına minnet duymaz, dolayısıyla da çocuğa odaklaştırılmış ilgi gösterilmiş olmaz. Çünkü çocuk o ödülleri almak için bir bedel ödemiştir, karşılıksız bir sevginin eseri değildir. Anne baba kısa vadede maddi bir hedefe ulaşma uğruna "çocuğun, kendisinin şartlı olarak sevildiğini" düşünmesine yol açacak yaklaşımlara düşmemeye dikkat etmelidir. Kısaca anne ve babasının dikkatini, onayını ve saygısını hak edecek kadar değerli olduğunu, ona şartsız bir şekilde hissettirmenin yollarını mutlaka bulmak gerekir.

Odaklaştırılmış ilgi çok basittir, fakat zaman gerektirir. Bazı durumlarda anne ve babanın, yapmayı istedikleri bir şeyden vazgeçmelerini gerektirebilir. Odaklaştırılmış ilgi bir çocuğun kendi gözündeki saygınlığını artırır ve çocuğun başkalarıyla ilişki kurma ve onları sevme yeteneğini de önemli ölçüde etkiler. Fakat ne çare ki, anne babalar ve öğretmenler değil bunu gerçekleştirmek, ehemmiyetini bile idrak edememişlerdir. Okullarda en çok sevilen öğretmenler, öğrencilerine odaklaştırılmış ilgi gösteren öğretmenlerdir. Bir baba olarak çocuğunuza, gösterdiğiniz bu tip ilgi oranında, size itaat etmesini sağlayabilirsiniz. Bir çok özel ihtiyacı tanıyamamamızın bir çok nedeni vardır. Bunların başlıcalarından biri çocuk için başka yaptıklarımızın gözümüze yeterli görünmesidir. Zannederiz ki, çocuğa ihtiyacı olan elbise veya eşyayı almakla odaklanmış ilgi gösteriyoruz. Bu gibi ayrıcalıklar iyidir de, onları gerçek odaklaştırılmış ilginin yerine koymak ciddi bir yanılıdır. Armağanlar ve ufak tefek ayrıcalıkların verilmeleri daha kolay olduğu ve daha az zamanımızı aldıkları için bu tür yanılılara düşüyoruz. Ama onlara odaklaştırılmış ilgi olarak tanıyabileceğimiz o çok değerli şeyi veremediğimiz takdirde çocuklarımızın ellerinden gelenin en iyisini yapmadıklarından kendilerini çok iyi hissetmediklerine ve en iyi şekilde davranmadıklarına tekrar tekrar tanık olunabilir.

Ben çocuğun her türlü ihtiyaçlarını yerine getiriyorum. Yiyeceğiyle içeceğiyle ütüsüyle uğraşıyorum daha ne yapayım. İşimi gücümü bırakıp çocukla uğraşamam ki diye düşünüyor olabilirsiniz. Peki o zaman sizin hayatınızdaki öncelikler nelerdir? Çocuğunuzun bunların arasındaki yeri neresidir? Hayatınızda en başta önceliğiniz; işiniz mi?, eviniz mi?, televizyonunuz mu?, sosyal yaşamınız mı?, mesleğiniz mi?, mevkiiniz mi?...Bunu tespit etmezseniz, çocuğunuz biraz önce saydıklarımızın gerisinde kalacak ve kendini ihmal edilmiş hissedecektir...Bunu sizin yerinize, başka hiç kimse yapmaz. Bu işi çocuk bakıcısı, arkadaş, ya da herhangi bir akrabanız da yapmaz. Bunu yalnız ve yalnız siz, ana-babalar yapabilirsiniz.

Amerikalı ünlü bir psikolog diyor ki;

"Para güç, makam-mevki gibi şeylerde mutluluk arayan pek çok kimseyle konuştum. Ama onlar da hayatı tanıyıp gerçek değerleri keşfettikçe yanlış yönde yatırım yaptıklarının üzümlerine farkına vardılar. Hayatlarının en güzel yıllarını para kazanarak geçiren çok sayıda zengin gördüm. Tüm servetlerine ve güçlerine karşın hayatlarının sonlarına doğru kendilerine ilgi ve şefkat gösterecek birer evlat yetiştiremediklerinden psikolojik yardıma ihtiyaç duydular. Her biri asi bir çocuk, yada boşanma nedeniyle kaybedilmiş bir eş yüzünden hayatını ziyan olmuş sayıyordu. Bu hayatta gerçekten değerli tek varlığın başlarına gelenlerle ilgilenen birinin varlığı olduğunun en sonunda anlamışlardı. Fakat iş işten geçtikten sonra..."

Ailelerinden odaklaştırılmış ilgi görmemiş çocuklar, görmüş çocuklardan daha az olgun görünür. Bu mutsuz çocuk, genellikle kendi içine kapanıktır, yaşlılarıyla ilişkilerinde güçlüklerle karşılaşır. Herhangi bir anlaşmazlık durumunda da kusurlu tepki gösterir. Öğretmene veya etrafındaki başka yetişkinlere gereğinden fazla bağımlıdır. Çocuklara odaklaştırılmış bir ilgi göstermek için aslında çok fazla zamanımız yok. 11-12 yaşlarına kadar pasif, uysal, sessiz, sakin, içine kapanık ve kolay kontrol edilir olan çocukların, anne ve babaları ile, güçlü bir sevgi bağları varsa; bu, çocuğunuzun size sınımsız bağlar. Buluş çağının dengesizlikleri başladığında, çocuk bu dönemi az zararlı kapatır. Yoksa ergenlik dönemine girildiğinde artık; o eski uysal, hürmetkar, annesinin babasının sözünden çıkmayan çocuk; küstah, her şeyden alınan, hiçbir şeyi beğenmeyen, zor kontrol edilir, bencil, duyarsız, acımasız, otoriteye direnir bir çocuk olur. O zamana kadar çocuk, anne babanın etrafında pervane gibi dolaşmış onların ilgisini çekmek için türlü kılıklara girmiş, hatta hastalık numarası yapacak kadar ilginç yollar denemiştir.

Artık pozisyonlar değişir, bu sefer anne ve baba çocuğun ilgisini kendisine çekmek için uğraşır, çabalar, hatta odaklaştırılmış ilgiler de gösterir; fakat, artık çocuklarına kolay kolay yaranamazlar. Çünkü 11-12 yaşlarından sonra dış dünyayı tanıdıkça, kendisine yeni ilgi alanları bulan çocuk, yavaş yavaş yüzünü dışarıya çevirir. Dünyada tek örnek alınacak insanların, anne babası olmadığını, hatta onların çoğu konularda eksik olduklarını, gittikçe artan bir dozda düşünmeye başlar. Ayrıca çocuk dış dünyayı tanıdıkça artık anne babasının kendisine pas vermemeleri onu hiç etkilemez. Zira, kendisine değer veren, kendisini anlayan, yeni bir ortam bulmuştur artık. Her çocuğun sevgiye ihtiyacı vardır ama bunu arayış yöntemleri mantıksız olup, olgunluktan uzaktır. Dolayısıyla, tabii olarak o sevgiye layık olmaya ve onu kazanmaya çalışmaz. Bu mantık onun doğal anlayışının ötesindedir.

Zamanla bunu öğrenebilir.(ya da öğrenemez) Ama bu çocuklar bu yetenekle doğmazlar. Bir çocukta mantığın değil, hislerin galip olduğu şundan da anlaşılır; iyi davranarak sevgimizi kazanacak yerde, sizi çileden çıkaracak hareketlerle, tabir yerinde ise, "Beni seviyor musunuz?" sorusuna, "Evet, seni seviyoruz!" diye cevap verip vermeyeceğimizi anlamaya, sınamaya çalışır. Bu çocuğa odaklaştırılmış ilgi göstermenin en iyi yolu, onunla birlikte geçirilmek üzere, zaman ayırmaktır. Bir çocukla başka ilgilerden arınmış olarak, yalnız başına geçirilecek zaman bulmak, çok gerekli fakat çocuk yetiştirmenin en güçlü yönlerinden biridir. İyi anne ve babaları diğerlerinden ayıran başlıca özellik de budur. Özverili anne ve babalar, özveride bulunmayanlar; öncelikler saptayan anne ve babalarla, saptamayanlar arasındaki farkın bu olduğu söylenebilir. Usulüyle çocuk büyütmek zaman istemesine rağmen; zaman bulmak ise, günümüz toplum şartlarında oldukça zordur.

Özellikle çocukların, televizyon tutkuları yüzünden vakitlerinin çoğunu televizyon ekranı karşısında geçirmeyi tercih ettikleri düşünülürse, çocuklar günümüzde tarihin herhangi bir dönemindekinden daha çok, evin ve ailenin dışındaki güçlerin etkisindedirler. Çocuğunuzun mutlu ve güvenli olduğunu, yaşlıları ve yetişkinler tarafından sevildiğini, derslerine çalıştığını ve en iyi şekilde davrandığını görmek mükemmel bir şeydir. Ama bu iş otomatik olarak gerçekleşmez. Bizim bedelini ödememiz gerekir.

NASIL BİR DİSİPLİN?

Çocuklara Sert Mi, Yumuşak Mı Davranalım?

Yumuşak fakat kararlı. Çocuklar gün geçtikçe bedensel, ruhi ve psikolojik bir çok değişiklikler yaşadıkları halde anne baba yine de onları her zaman çocuk sayar. Delikanlılık çağına gelmiş bir gence çocukmuş muamelesi yapılırsa, buna tabii olarak reaksiyon gösterir. Anne-babaların yapacağı iş, çocukların bu zor zamanlarında eskisi gibi muamele etmeyi bırakmak, onların teşekkür etmekte olan şahsiyetini tanımak, onlara derece derece yetişkin bir insana karşı yapılan muameleyi yapmaktır.

Baskı ve sert muamele durum ıslah etmez, büsbütün zorlaştırır. Gerçi daha asi yapar, ve büyüklerden uzaklaştırır. Sert davranışlar geçici olarak çocuğa yön verir gibi gözükse de, bizim haberimiz olmadan bilmediğimiz tanımadığımız kimseler ve arkadaşlarda bulabilirler. Her türlü düşünce ve değişik hayat tarzının yaşandığı toplumumuzda, çocuğumuza kötü insanlar böylece daha rahat el atar ve o zaman kendilerini kontrol işi büsbütün zorlaşır. Tehdit disiplini zayıflatır. Çocuğa özellikle yerine getiremeyeceğiniz tehditler savurmak sizi zor durumda bırakacağı gibi otoritenizi de sarsar. Çocuğunuzun yapmasını istediğiniz bir işi yapmıyorsa öğretmeninden yardım isteyebilirsiniz. Çünkü öğrenciler üzerinde anne-babanın tesiriyle öğretmenin tesiri farklıdır. Tanıdığım bir öğrenci ders yapmasını hiç sevmezdi. Anne-babası ona ders çalış diye devamlı yalvarırlardı. Okula geldiği zaman çok sevdiği öğretmeni kendisine ders çalışması gerektiğini bunun ona sınavlarındaki durumunu daha da kolaylaştıracağını söyledi. Biraz da öğretmeni onu teşvik edici kelimeleri özenle seçmiş tabii ki. Annesi okula geldi ve aynı gün oğlunun eve geldiği zaman yatana kadar dersin başından kalkmadığını söyledi.

NASIL BİR CEZA?

Ceza istenen sonucu verir ve başka zarar yol açmazsa tatbik edilebilir. Ceza çocuğa güvensizlik vermişse ya da eskisinden daha asi yapmışsa faydası yerine zararı olmuş demektir. Çocuğunuza bir şeyi yasakladığınızda bunun sebebini açık ve katı olarak açıklamalısınız. Böylece çocuk kendisine önem verildiğini görünce kişiliğine olan güveni artacak, aksi taktirde kendini silik bir şahsiyet olarak kabul edecektir. Anne babalar bir şey yapmadan önce istediklerinin yerinde çocuğun yaşına, kavrama ve uygulama yeteneğine uygun olup olmadığından emin olmalıdırlar. Çocuk sevgimizi ve kesin kararlılığımızı bir arada görmelidir. Bunların hiçbiri öbürünün olmamasını gerektirmez. Yerine göre sert davranmak sevgiyi silmediği gibi sevecen olmak da kesin kararlılığı hafifletmez.

Anne baba çocuğu sevmenin ve disiplin uygulamanın yukarıda gösterilen bütün yollarını bilinçli olarak sağladıkları halde, çocuk saldırgan biçimde meydan okuyuşunu sürdürürse, o zaman cezalandırılabilirler. En etkili ceza çocuğunuza olan ilginizi azaltmanızdır. En az etkisi olan bir çok yan tesiri olan cezalardan dayak atmanın çocuk eğitiminde kesinlikle yeri yoktur. Eğitimle amacıyla dayak atmak, her şeyden önce çocuk psikolojisini bilmeyen, öğretimle sabrına sahip olmayan, işin kolayına kaçan insanların işidir. Dayak atmanın bir başka dezavantajı bir kere atıldıktan sonra değiştirilemez oluşudur. Çocuk duyarlı bir yaratıktır, doğruluk ve uyumun kolaylıkla farkına varır. Annesinin babasının abartılı davrandığını ya da ona karşı fazla sert olduklarını çok rahat anlar.

Öncelikle şunu belirtelim ki; anne babalar emir, azar ve bağırma gibi amirane teknikleri ne kadar çok kullanırlarsa, çocukları üzerinde o oranda daha az etkili olurlar. Tatlı dil çocuğumuzun üzerinde mutlaka etkili olacaktır. Tabii ki bu çocuğun mantıksız kaprislerine ve isteklerine boyun eğmek demek değildir.....

ÇOCUĞUN PİŞMAN OLDUĞU DURUMLARDA CEZA VERMEK ZARARLIDIR

Kötü davranışlar asla hoş görülmemelidir. Fakat çocuk bir kabahati yüzünden gerçekten pişmanlık duyuyorsa ceza (ve özellikle dayak) zararlı olur. Birincisi, bir çocuk eğer kabahatine üzülüyorsa vicdanı duyarlı demektir ve sizin istediğiniz de bu değil midir? Çocuğunuz kabahatinden dolayı bir şey öğrenmiştir. Duyarlı bir vicdan kabahatlerin tekrarlanmasına karşın en büyük engeldir. Ceza, öncelikle bedensel ceza, suçluluk ve pişmanlık duygularını yok ederek, çocuğun, bu duyguların verdiği rahatsızlığı unutup, kabahatini tekrarlama ihtimalini artıracaktır. İkincisi, bu şartlar altında bir çocuğu cezalandırmak öfke duygusu üretecektir.

Bir çocuk yaptığından dolayı üzüntü ve pişmanlık duyarsa vicdanı onu zaten rahatsız ediyor ve o kendi kendini çocuk yaptığından dolayı üzüntü ve pişmanlık duyarsa vicdanı onu zaten rahatsız ediyor ve o kendi kendini cezalandırıyor zaten. Kötü bir şey yaptığı halde iyi bir çocuk olduğuna inandırılmayı ve teselli edilmeyi bekliyordur.

Bu durumda mutlaka böyle bir güvene çok ihtiyacı vardır. Demek oluyor ki bu çocuğun sevgiye bu kadar ümitsizce muhtaç olduğu bir sırada bir de dövmek hatasına düşerseniz çok derinden yaralanacak ve kötü bir kişi olduğunu, annesi ve babasının da buna inandığını hissedecektir. Kısacası yaptığına pişman olan ve üzülen çocuğu azarlamak, pişmanlığı yok edecek ve çocukla aranızda gereksiz tartışmaları yol açacaktır. Çünkü bağışlanmış olduklarını bildikleri halde, suçluluğu yine de hissederler. Bir çocuğa bağışlanılmış olma duygusunu öğreterek onu saygısız problemlerden koruyabiliriz.

Bir Doktor Anlatıyor;

"Geçenlerde her işimin ters gittiği bir günden sonra eve dönmüştüm. Yorgunluktan bitkin haldeydim, keyfim hiç yerinde değildi. Otomobilden indiğim zaman 9 yaşında ki oğlum bana koştu. Oğlumun genellikle yüzü güler ve bana sarılmak için havalara hoplar. Ama bu kez farklıydı. Yüzünde umutsuz bir anlam vardı. O güzel mavi gözleriyle bana mahsun mahsun bakarak, "Baba sana bir şey söylemem lazım" dedi. O andaki ruh halim müsait olmadığı için, "Bunu sonra konuşuruz oğlum, olmaz mı?" dedim. Gözlerimin içine bakarak ısrar etti. "Şimdi konuşamaz mıyız baba?" Tam arka kapıyı açmaya hazırlandığım sırada pencere camlarından birinin kırık olduğunu fark ettim. Meseleyi anlamıştım. Ama pek sinirli olduğum için, bu sorunu biraz rahatladıktan sonra ele almanın daha doğru olacağına karar verdim. Oğlum yatak odama kadar gelmişti. Yalvardı. "Ne olur şimdi konuşalım, baba!", yüzündeki o yalvarışa dayanamadım. "Pekâlâ, benimle ne konuşmak istiyorsun?" diye sordum. (Sanki bilmiyormuşum gibi) Oğlum, arkadaşlarıyla eve yakın bir yerde nasıl futbol oynadıklarını ve bir şutun nasıl camı kırıldığını anlattı. Yanlış bir şey yaptığını biliyordu ve belli ki yüzünden çok üzgündü. Davranışlarıyla bana "bu yaptığımın sonra beni hala seviyor musun?" diye sordu. Bunun üzerine oğlumu kucağıma oturttum ve bir süre onu kollarımın arasında tutarak öylece kaldım. Sonra "üzülme yavrucuğum" dedim. Top oynandığı zaman böyle şeyler olur. Pencereye yeni bir cam taktırırız. Ama bir daha ki sefere eve daha uzak yerde oynayın, olmaz mı?"

İşte bu aramızda çok özel bir andı. Oğlum anında ferahladı. Hafifçe ağladı ve bir iki dakika kollarımın arasında oturdu. O çocuk kalbinin sevgiyle dolup taşıdığını hissediyordum. Hayatımın en olağanüstü güzellikteki anlarından biriydi bu. Sonucunda çocuk yine o çok iyi tanıdığım şen ve mutlu çocuk oldu. Kucağımdan atlayım koşarak arkadaşlarının yanına gitti."

ERGENLİK DÖNEMİ

Erkeklerde ergenlik dönemi kızlara nazaran iki yıl daha geç başlar. Erkeklerde ergenliğin gecikmesi daha normaldir, ve bu 15-16 yaşlarında bile olabilir. Erkeğin bedeninde bir çok bedensel değişiklikler olur. Çocuk bu dönemde birtakım ruhsal ve bedensel rahatsızlıklar geçirebilir. En önemsiz bir uyarıya fazla hassasiyet gösterip küsmeye aşırı duyarlılık ve dengesiz coşku, utangaçlık, çevreden uzaklaşma sorumluluktan kaçma, girişim yetersizliği her şeye karşı ilgisizlik gösterebilir. Sanki kızmak, itiraz etmek için bahane arıyor gibidir.

Çocukluk çağında anne ve özellikle baba başkalarından farklı algılanıp değerlendirilir. Onlar güçlü üstün varlıklar olarak kabul edilir. Yaş ilerledikçe, çocuk gençlik çağına yaklaştıkça anne babanın dokunulmazlığı azalır, başkalarıyla karşılaştırıp gerçekçi olarak değerlendirilir. Bu durum gençlik çağında hızlanır. Kendisini etkin ve güçlü gördükçe, anne babasını etkisiz, güçsüz, yetersiz görmeye başlar. Zamanla gencin onlara duyduğu güven dahi azalır. Hatta onları eleştirir, küçümser, onlara bağırıp çağırabilir; Dışarıdan iletişim yaptığı kaynak ve kişilerin özelliğine göre, giyinmesi, oturması, yürümesini, çalışmasını, amaçlarını, inançlarını, dünya görüşünü, düşüncelerini değiştirir. Çevresini başkalarını sürekli olarak eleştiren küçümseyen genç kendisiyle ilgili kararlarda bağımsız olmak ister. Giyeceğine, yiyeceğine, eve geliş gidiş zamanına başkalarının karışmasını istemez. Alabildiğine özgür olmaya çalışan genç ailenin ekonomik durumunu görmezlikten gelir. Sürekli başkalarının kendisini anlamadığı dinlemediği düşünür.

Kişiliğini ararken ana babanın etkisinde kurtulmaya çalışır. Bu sefer seçtiği yeni örneklerle yönelir. Anne babanın davranışlarını yersiz olarak niteler, beğenmez. Karşı çıkmaya, sınırlamaya, engellemeye sabırları yoktur. Bütün bunlar anne ve baba ile genç arasında ciddi sürtüşme ve çalışmalara yol açar.

Evden kopmak isteyen çocuk arkadaşlarıyla beraber olmak ister. Çevrede kendini anlayan, seven, destekleyen, yaşlılarını bulur. Onların giyimi, süsü ve davranışlarıyla kendisi arasında kıyaslama yapar. Kuşak çatışmasının tamir edilemez boyutlara varması gencin ailesinden ve içinde yaşadığı çevreden yeterince ilgi ve sevgi görmemesi

ya da böyle olduğunu sanması onu başka grupların, çevrelerin içine sürükler.

Anne ve baba çocuklarını eğitirken öncelikle gelişim devrelerini bilmeli ve çocuklarının içinde bulunduğu gelişim dönemini tanımalıdır. Genç kaygıdan mutluluğa, sevinçten sıkıntıya, kızgınlıktan taşkınlığa değişen çeşitli duygular yaşar. Başkasının tatlı ve yumuşak bakışı gülümseme, bir iki övgü sözcüğü onu mutlu eder. Asık bir yüz, sert yada jest, örseleyici bir iki sözcük onu kaygının, kızgınlığın, umutsuzluğun derinliklerine sürükler. İlgili ve sevgiyle iletişim kurduğu insanlara karşı bir süre sonra kin ve nefret duyabilir. Kızıp öfkelenildiğini beğenip yüceltir. Çekinip korktuğuna sokulup, yaklaşır. Kısacası tamamen dengesiz bir ruh halatine sahiptir.

Arada bir kendini yetişkin bir insan gibi görüp herkesin ona büyük bir adammış gibi davranmasını ister, sonra yine çocuk olduğunu düşünür ve korunmak, şımartılmak, ihtiyacı duyar. Çocuğun doğru yoldan ayrılmaması için tek çare o güne kadar dengeli bir eğitim almış olması ve anne babasının kendisine güvendiklerini bilmesidir. Bu çağda çocuğun her istediğini yerine getirmek gibi istediğini hiç düşünmeden reddetmek de tehlikelidir.

Gençlik çağına has biyolojik, ruhsal ve psikolojik değişme ve gelişmelerin gencin davranışına ne biçimde yansıdığını bilip tanıyın ve gençlik çağının fırtınalı ve zor olduğunu göz önünde tutun. Gencin elinde olmadan ortaya çıkan bu değişik davranışları karşısında serinkanlı olun. Ayrıca onda görülen her ruhsal belirtinin bir hastalık değil, yeni durumlara uyma çabasından gelen tepkiler olduğunu unutmayın. Her çocukta geçici dengesizlikler olabilir.

Anne babanın tutumuna göre bu belirtiler ya kısa sürer ya da kalıcı olurlar. Bütün bunların çocuklarda genel olarak görüldüğü için paniğe düşmeyin. Fakat kesinlikle çocuğunuzu ona çaktırmadan takip etmeyi de ihmal etmeyin. Ona sevgi ve saygı gösterdiğiniz davranışlarınızla, tavırlarınızla belirtin. Her problem çıktığında klasikleşmiş, "biliyorsun seni çok severim" lafları yerine; genç, bu sevgiyi onun kişiliğine olan saygınızla göstermenizi ister.

Gencin yaşamı, giyinişi, süslenmesine ilişkin karar alırken ona direktifler verme yerine onun düşünce ve önerilerine anlayış ve saygı gösterin. Bu da anne babanın susmayı öğrenip, çocuklarını dinlemeleri ile mümkündür.

Başka bir deyişle, çocuklarla ilişki kurabilmenin en kestirme yolu önce çocuğu duymak, dinlemek ve dediğini anlamaya çalışmaktır.

Oysa çoğunlukla büyükler çocuklarıyla diyaloglarında şu tepki biçimlerini sergilerler;

Suçlama (Sen her zaman konuşursun zaten)

Emir (Hemen yerine otur)

Tercih etme (Aynı hareketi bir kez daha yaparsan okul bitince cezaya kalırsın)

Eleştirme (Daha iyisini yapmalısın)

Uyarma (Son kez hatırlatıyorum)

Utandırma (Şımarık çocuk)

Sözlü Anlatım(Birisini rahatsız etmek iyi bir davranış değildir)

Yargılama (Kitaplar yazmak için değil okumak içindir)

Bütün bunlar;

Çocuğun kendini suçlu hissetmesine,

Anne babanın adil olmadığı düşüncesinin gelişmesine,

Çocuğun kendisinin sevilmediğini düşünmesine,

Sert tepkiye cevap vermesine,

Karşı çıkmasına,

Kendisini yetersiz hissedip özsaygısını kaybetmesine sebep olur.

Aile ve evle ilgili konularda ve problemlerde gencin de düşünce ve önerilerini alıp onunla konuşup tartışmaktan çekinmeyin. Konuşma, tartışmalar sırasında gencin doğru düşündüğü gerçeği bulup söylediği durumlarda ona hak verin, düşünce ve önerisini gerçekleştirmek için ona yardımcı olun. Yapılan konuşma ve tartışmaları onları korkutarak ve yıldırarak kesmeyin. Gencin tutum ve davranışlarını biçim ve yön verirken "Benim gençliğimde" diye başlayan konuşma ve nasihatlerden kaçınin.

Gence bol bol öğüt vermek yerine örnek davranışlarda bulunun veya örnek davranışları bulup gösterin. Benlik

saygısı, çocuğunun fikirlerine değer verilen, sözleri dinlenen, anne-babasından destek gören, insan olarak kendisine değer verilen bir ortamda ancak filizlenir ve gelişir. Aşırı kısıtlayıcılık kadar aşırı serbestlik de sağlıklı gelişimi engeller. Ana baba davranışlarıyla, çocukların davranışları arasındaki ilişkileri konu alan araştırmalara göre baskıcı olmayan, esnek ve hoşgörülü fakat prensip sahibi anne-babalar, çocuklara daha sağlıklı bir eğitim verebiliyorlar.

Anne ve baba öyle bir ortam hazırlamalıdır ki; çocuk, sanki her zaman anne ve babası yanındaymış gibi kendine güvenli hiç yanında değilmiş gibi özgür hissetsin. Ergenlikle beraber erkek çocukların karşı cinse ilgisi de başlar. Asıl problem de bundan sonra başlar. O zamana kadar üstüne başına pek dikkat etmeyen genç artık sürekli yeni yeni elbiseler istemeye ve aynanın karşısında bolca vakit geçirmeye başlar.

Çocuklarının karşı cinse alaka duyması bazı ailelerin hoşuna gider. "Erkek oğlum" diye çocuklarına takılmaktan haz duyarlar fakat ateşle oynadıklarının farkında değildirler. Bu meseleye dini veya toplumsal açıdan değil sadece eğitim açısından yaklaşılması gerekir. Uzun yıllardan beri öğrencilerle uğraşıyorum, şimdiye kadar her türlü problemi olan öğrenciyle karşılaştım. Dersleri kötü olan, arkadaş edinemeyen, ailesiyle geçinemeyen, vs. bir çok problemin kendine göre çözümleri vardır. Fakat özellikle lise yıllarında gönlünü karşı cinse kaptırmış gencin probleminin çözümü oldukça zordur. Şimdiye kadar bu tür olaylarla ne kadar karşılaştıysam pek çözülmediğini görmedim. Çünkü siz o genci karşınıza alıp nasihat ettiğinizde, o sizi hiç dinlemez, onda tamamen his hakim olmuştur, mantığı tamamen durmuştur.

Çocuğa baskı yaparsanız, çocuk kendine zarar verebilir. Bu durumda olan gencin kendini derslere vermesi artık çok zordur, şimdiye kadar ders durumu iyi olduğu halde böyle meselelere takılıp dersleri kötü olan bir çok genç gördüm.

Siz oturup çocuğa bunlar geçici heveslerdir, senin yaşın daha küçük, böyle şeylerle uğraşmayı bırak derslerine bak diye nasihat etmeye çalışırken, tamamen hislerinin hakimiyeti altında olan genç sizin kafa ütölemenizden ne zaman kurtulacağını düşünür.

Aileler özellikle yaz tatillerinde çocuklarını çok sıkı kontrol etmelidirler. Çocuğa tatil yaptıracağız diye yazlıklara, plajlara akrabalarına tek başına göndermemelidirler. Genç kızları olan evlere akraba olsa dahi tek başına göndermemeli ve bu konuda ne kadar hassas olunursa daha iyi olur.

ÇOCUK YAVAŞ YAVAŞ KENDİ BAŞINA YAŞABİLMİYİ ÖĞRENMELİ

Ebeveyn olarak, çocuğun yavaş yavaş bağımsız olma hakkını bilmezlikten gelirsek iki ihtimalden biri gerçekleşecektir; Çocuk ya bize aşırı derecede bağımlı fazlaca uysal olacak. Bu dünyada nasıl yaşayacağını öğrenemeyecektir. O zaman güçlü ve otoriter kişilere ya da kötü niyetli insan yada gruplara kolay bir av olacaktır. Veya yaşı ilerledikçe onunla aramızdaki bağ bozulur, çocuk bizden uzaklaşmaya başlar. Bu durumda da ona yapacağımıza daha fazla direnç gösterir.

ÇOCUĞUNUZ RAHAT ARKADAŞ EDİNEBİLİYOR MU?

Çocuğun yetişkinlik dönemlerinde, mesleğinden aile yuvasından ve toplumdaki hayatından zevk alması ve mutlu olması her şeyden önce küçüklüğünde yaşadığı hayat ve arkadaşları arasında benimsediği tutuma bağlıdır.

Çocuğunuz arkadaş edinemiyorsa arkadaşlarını evinize davet ederek, onlara sıcak ilgi göstererek pikniğe ya da başka şekilde gezmeye giderken onları da çağırarak ona destek olabilirsiniz. Ayrıca arkadaşlarının anneleriyle tanışıp iyi bir diyalog kurarak çocuklarınızın dostluğunu böyle pekiştirebilirsiniz.

ŞIMARIK ÇOCUKLAR HAYATTA HİÇBİR ŞEY BECEREMEZLER

Şımarık çocuklar, aşırı derecede yumuşak ve çok müsamahalı bir aile çevresi içinde yetişirler. Öyle anne-babalar vardır ki çocuklarının her istediklerini derhal yerine getirmek için etraflarında pervane gibi dönerler, kendilerini çocuklarının emrine vakfetmiş gibidirler. Bunu bir anne-babalık icabı telakki ederler. Onlar hiçbir zorlukla mücadele mecburiyetinde kalmazlar. Mesela yaşları ilerlemiş olmasına rağmen onların kendi kendilerine yıkanmalarına, giyinmelerine fırsat verilmez.

Etrafındakiler tıpkı bir bebek gibi onları yıkarlar, giydirirler. Kendi elleriyle beslerler, onların dağıttıklarını toplarlar, çantasını, odasındaki kitaplığını, yatağını düzeltirler. Bu şekilde alıştırılan çocuklar artık her şeyi etrafındaki yetişkinden bekleyen, büyüklerin yardımı olmadan yaşayamayan birer insan olurlar.

Anne babalara büyük bir sevginin ve şefkatin icabı gibi görünse de, şımartıcı bir terbiye yanlış bir terbiyedir. Bu yanlışlığa düşmemelerini bütün anne-babalara tavsiye ederiz. Anne çocuğun isteklerine ne kadar fazla boyun eğerse çocuk o kadar şeyi kabul ettirmeye çalışır. Şımarık çocuklar, isteklerinin yerine getirilmesi için çevrelerini türlü yollarla baskı altına alan ve isteklerinin sınırı olmayan çocuklardır.

Bunların istekleri makul bir ihtiyaca dayanmaz. Akıllarına gelen her şeyi isterler. Şımarık çocuk, hiçbir zaman, hatta kendi evinde bile mutlu olmaz. İlerde dış dünyayla temasa geçtiği zaman insanlardan büyük darbeler yer.

Bencilliği yüzünden kimse onla arkadaşlık yapmaz, böylece ya ömrü boyunca sevilmeyen bir insan olur ya da kendisini sevdirmesini acı tecrübeler geçirerek öğrenir.

MUTLU BİR HAYAT İÇİN İLLA ZENGİN Mİ OLMAK GEREKİYOR?

Bazı aileler maddi imkanlarının yetmediğinden çocuklarını tam mutlu edemediklerinden yakınır. Daha çok kazansak evimizde daha sıcak bir hava oluşturabiliriz diye düşünürler. Bu konuyla ilgili hayatın içinden canlı bir tablo aktarmak istiyorum size.

Bir genç anlatıyor;

"Lisede başarılı bir öğrenciydim. Annem ev kadını, babam inşaat mühendisi idi. Çok mutlu bir aile hayatımız vardı. Ekonomik olarak dar gelirin biraz üzerinde bir aileydik. Ailece büyük maddi hırslarımız, beklentilerimiz de yoktu. Ama aile içindeki o sevgi dolu hava o kadar güzeldi ki akşamları annem mutlaka okul dönüşü evde olur, benim için kahvaltı nevinden hafif yiyecekler hazırlardı. Onları iştahla yedikten sonra ders çalışmaya oturdum. Ben anlayış ve sevgi açısından şansımın farkındaydım. Bir gün sonra bu şans çok daha iyi anlayabileceğim bir şey oldu. Bizim sınıfta çok zengin oldukları bilinen bir arkadaşım vardı. O kadar çeşitli giyinir ve zengin olduğu her halinden o kadar belli idi ki, çoğumuz zaman zaman ona özenirdik.

Bir gün okul çıkışında. Bu arkadaşım beraber matematik çalışmak için benimle birlikte bize geldi. Annem her zamanki gibi bizi neşeye karşıladı. Hava çok soğuktu. Sobanın üzerinde daima dumanları tüten bir çaydanlığımız ve kızarmış ekmekler olurdu. Sıcak ekmekleri buradan alır, annemin yaptığı ev reçelleri ve tereyağıyla afiyetle yerdik. O akşamda arkadaşım ile birlikte kahvaltı yaptık. Sonra ders çalışmaya oturduk. Bir ara arkadaşım gözleri dolu dolu, "Bu evin sıcaklığı ne kadar mutlu ediyor insanı" dedi.

"Ben eve gittiğimde, beni hizmetçi karşılar, annem mutlaka bir kabul günündedir. Tek başıma mutfakta bir bardak süt içerim o kadar. Burada ne kadar büyük bir iştahla kahvaltı ettim. Şu çaydanlık ve tüten buharlar ne kadar sıcak bir bilsen. İnsanın yalnız olmadığını simgeliyor sanki. Hele annenin şu ekmekleri kızartıp bizim yememizi seyretmesi ne kadar güzel. Öyle mutlu oldum ki burada dedi.

Gözlerinden yaşlar dökülüyordu. Herkesin yaşantısına özlem duyduğu arkadaşım benim evimdeki sıcacık ortamdan etkilenmişti. Dostlukla, sevgiyle kucakladım onu. İnsanın sevgiyi duyabilen arkadaşları olması ne güzel bir şeydi. Küçük bir çocuk için sevgi dolu bir aile ortamının önemini, buharı tüten çaydanlığımızı görünce özlemle ağlayan arkadaşım bana çok iyi öğretmişti."

NEZAKET, ZERAFET, HÜRMET

Çocuklarımızın, her şeyden önce; başka insanlarla olan münasebetlerinde nezakete ve zerafete dikkat etmeğe alışmaları gerekir. İnsanlar arasında iletişim konuşmayla kurulduğuna göre çocuklarımız öncelikle konuşmalarında nazik ve zarif olmalıdırlar. Okula yeni başlayan çocuklar okula önceden içinde yetiştikleri çevrenin kendi konuşma dillerine yaptığı tesirlerle ve kazandığı alışkanlıklarla başlayacaklardır. Öğretmen çocukların ne kadar eksikliklerini tamamlamaya çalışsa da ailede kazanılan ilk köklü alışkanlıklar ve noksanlıkları düzeltmek çok zor olmaktadır.

Nezaket sadece bir takım nezaket sözleri öğrenmekle olmaz. En önemlisi ise ona yakınlarını sevmesini öğretmektir. Bunu yapamazsanız bir takım suni "kibarlık cümleleri" öğretmeniz zor olacaktır. Ayrıca çocuğun yabancılar karşısında sıkılmasını önleyin. Adetimizdir, çocuklarımızı hiç hazırlıksız oldukları bir zamanda aniden büyüklerin meydana getirdiği bir grubun içine sokar, onu konuşturmaya çalışırız. Çocuk üç-dört yaşına gelmeden, onu büyükler arasında konuşmanın merkezi haline getirmektense, konuşma dışında bırakmak yerinde olur.

Çünkü; bu yaştaki çocuk bir yabancıyı gördüğünde onun hakkında bir yargıya varabilmek için zamana muhtaçtır. Çocuğu kendi başına bırakırsanız, az sonra kendiliğinden lafa karışacaktır.

Aile içinde herkesin birbirine terbiye dahilinde davranması şarttır. Çocuk etrafındakilere göre nezaket kavramını edinir. Ailenin öteki üyelerinin "teşekkür ederim" dediklerini ve içten müteşekkîr davrandıklarını gördükçe o da teşekkür etmesini öğrenir. Ayrıca çocuğa terbiye dersini vermek istiyorsanız bunu baş başa kaldığınız zaman yapın. Başkaları geldiğinde "oğlum misafirlere hoş geldin dedin mi?", "Amcanın elini öpsene!", "Abine neden teşekkür etmedin?" gibi sözlerle misafirlerin yanında ikaz edilen çocuk mahcup olur.

ÇOCUĞUNUZA İHTİYACINDAN FAZLA PARA VERMEYİN

Küçük yaşta çok az çocuk tutumlu olabilir, dolayısıyla çocuğumuza fazla para vermeyelim. Fen lisesinde okuyan bir öğrencimin yatılı olarak kaldığı okuldan bazen izinsiz kaçıp sinema, atari, oyun salonları gibi yerlere gittiğini tespit etmiştik. Olayı biraz araştırınca ailesinin çocuğa çok fazla para verdiğini öğrendik. Annesine meseleyi olduğu gibi anlattık. Annesi; "Ah hocam, ben bunu kaç kere babasına söyledim, fakat bir türlü anlatamadım. Beyim hep bana hanım ben çok fakir bir ailenin çocuğu olduğum için çocukken hep başkalarına gıpta ederdim, çocuğumun da başkalarının eline bakmasını istemiyorum." diyor.

Kendi eliyle, kendi parasıyla, çocuğuna zarar vermek ne kadar acı. Çocuğun babası bir problemi halletmeye çalışırken farkında olmadan daha büyük problemlere sebep oluyor. Bir çok değişik zaafı olan gençlere hesabı

solunmadan bol harçlık verilmesi onu her türlü dengesizliğe itebilir. Çocuğa verdiğiniz parayı kendisine fark ettirmeden nerelere harcadığını tespit etmelisiniz.

VELİLERİN ÇOCUKLARININ DURUMLARINI SORMAYA GELMELERİ

Bazı velilerin çocuklarının durumlarını öğrenebilmek için bize sık sık uğramaları çocuklarının bir problemi varsa nasıl çözülebileceğini sormaları çocuklarının eğitimiyle yakından ilgilenmeleri eğitimi olarak bizi çok sevindiriyor. Siz çocuğunuza ne kadar ilgi gösteriyorsanız öğretmenin çocuğunuza olan ilgisini de o kadar artırabilirsiniz. Bu dediklerimizle velisi gelmeyen öğrenciyle ilgilenmiyoruz anlamı katılmasın.

Şunu demek istiyoruz; öğretmen çocuğun karakterinin içinde bulunduğu aile şartlarını ne kadar iyi bilirse, çocuğa sunacağı eğitim faaliyetlerinde o kadar isabet seyreder. Bunları da en iyi anne babalar alır. Bunları bize bildirmelerini istememiz çok olmasa gerekir. Fakat, ne yazık ki, bazı anne-babalar çocuklarının okullarına gidip onların durumunu sormayı gereksiz görürler.

"Ben onun bütün okul ihtiyaçlarını karşıyorum" düşüncesiyle çocuğun sadece maddi isteklerine cevap vermekle çocuk yetiştirmenin sadece bir parçası olan meseleyi her şey olarak görürler. Kendisini arayıp davet ettiğimizde; "Hocam çok önemli işim var gelemem" diyen bir veli daha sonra bir problem çıktığında "benim çocuğumla neden ilgilenmediniz?" diyerek suçlamasında haklı olabilir mi? Bu veli çocuk yetiştirmeyi sadece onun maddi ihtiyaçlarını karşılamak şeklinde değerlendiriyor herhalde.

İstenen odur ki, çocuğun eğitimi için anne önceden öğretmeni bilgilendirsin ve onlar olayların peşinden koşsursunlar. Unutmayın ki küçük yaşında çocuğunuza göstereceğiniz ilgi o büyüdüğü ve siz yaşadığınız zaman, çocuğunuzun size bakması hürmet göstermesi olarak size geri dönecektir. Aynı zaman da küçükken ona göstereceğiniz ilgisizlik ve ihmal ileride onun size itaatsizliği, başkaldırması hatta sizi huzur evine bırakmasına kadar uzayan tepkilerle geri dönecektir. Bir problem çıktığında yada öğretmenleri çağırdığında yada iş isten geçtikten sonra müdahale etmek artık fayda sağlamayabilir. Problemi çözme ile uğraşmaktansa onun ortaya çıkmasını önlemek hem daha kolay hem de tutarlı bir davranıştır. Çocuğun başarısızlığından yalnızca okulu mesul saymak işin kolayına kaçmaktır. Özellikle gündüzlü olan öğrenciler 7-8 saatini okulda, gerisini ailesiyle beraber yaşar.

Kullanılan pedagoji metotları ne kadar mükemmel olursa olsun bu metotların iyi sonuç verebilmesi her şeyden önce anne-baba ile öğretmen arasında sıkı bir işbirliği yapılmasına bağlıdır.

Bu konuda yaşanmış şu tarihi hadise çok çarpıcı bir örnektir.

"Bir padişah çocuğunu gittiği medresedeki Hocası bir gün yaramazlığından dolayı döver. Çocuk bunu içine sindiremediğinden kızıp medreseden ayrılp direk babasının yanına gider ve olanları anlatıp Hocasını babasına şikayet eder. Babası peki oğlum yarın senle beraber medreseye gidelim. Hocayla konuşalım der.

Padişah o akşam çocuğuna haber vermeden gizlice Hocaya gider. Hoşbeşten sonra padişah Hocam bizim çocuk dün herhalde edepsizlik etmiş zatıalınızı rahatsız etmiş. Sonra da gelip bana durumu anlattı. Biz bu çocuğa şöyle bir oyun düşünsek diyerek düşündüğü bir planı Hocaya söyler. Ertesi gün padişahla çocuk medreseye giderler. Onları Hoca karşılar. Padişah Hocam sen benim çocuğumu nasıl döversin bizim kim olduğumuzu bilmez misin? diye çıkışır. Daha önce anlaştıkları oyun gereğince Hoca sopasını kapıldığı gibi padişah ve çocuğun üzerine yürümeye başlar.

Bunun üzerine padişah kaçmaya başlar. Babasının kaçtığını gören çocuk da kaçmaya başlar. Çocuk bakar ki burada padişahın hiçbir hükmü yok. Hocanın borusu ötüyor. Bu olaydan sonra problem çıkarmadan uslu uslu okula gitmeye devam etmiş."

Her zaman öğretmenle işbirliği neticesinde öğretmenden ziyade anne ve çocukları kazançlı çıkacaklardır.

ÇOCUKLARA OKULLA İLGİLİ PROBLEM GETİRDİĞİNDE NASIL TEPKİ VERİLMELİ?

Çocuğun küçük de olsa duygu ve isteklerine kulak asmamak, kaynayan tencereye kapak koymak demektir. Çocuğu susturmak ve onun davranışlarını kısıtlamak ise tencerenin kapağını gitgide lehimlemek olur. Kapağı lehimlenmiş sağlam görünen içi su dolu ateş üzerindeki tencere basınç arttığında nasıl ansızın patlarsa çilekleri, sevinçleri, üzüntüleri, endişeleri içe atılan çocukta da bir gün ansızın patlama olabilir. Bu patlamalar çocuğun zamanla benliğini yitirmesine sebep olur. Çocuklar öğretmenlerinden ya da okuldan yakındıkları zaman yakınmalarının derinleşmesine fırsat vermemeliyiz. Onlara kimi gerçekleri açıklayabiliriz: Her öğretmen her çocukla yeteri derecede ilgilenmeyebilir. Okul herkesin istediği düzene girmez. Biz okul düzenine uymalıyız gibi. Çocuğunuzun okul yönünden isteklerinden bazıları size uygun gelmiyorsa okul yönetimi ile direk görüşme yolunu seçin çocuğu okulla aile arasında aracı olarak kullanmayın onun yanında yakınmamaya çalışın.

İnsanların toplu yaşadıkları yerlerde problemlerin olması tabiidir. Önemli olan problemlerin çözümü için o problemi gerekli merciye götürmektir. Okul gibi, insanların her yönüyle eğitilmelerinin hedeflediği kurumlarda problem çözümü daha da önem kazanır. Bir doktora gittiğinizde kendinizi doktora her şeyiyle teslim edersiniz, o sizi muayene eder, tetkikler ister. İlaçlar yazar siz hiç itiraz etmezsiniz. Çünkü doktora güvenirsiniz, okula çocuğunu

veren veli de her şeyiyle teslim eder. Onu ruhi hayatı, düşüncesi, psikolojisiyle öğretmenine teslim eder. Çocuğunuzun okulla ilgili getirdiği problem ne olursa olsun, işin aslını öğrenmeden hemen okulu ya da öğretmeni suçlama yoluna gitmeyiniz. Çocuğunuza, "Oğlum senin öğretmenlerin seni senden daha çok düşünürler, sen bir yaramazlık yapmış olmayasın?" dedikten sonra, ona fark ettirmeden hemen okul aranmalı ilgili öğretmen ya da idareci kimse onunla görüşür olayın aslı öğrenilmeli.

Eğer çocuğun her getirdiği meseleye oğlum sen mutlaka bir yaramazlık yapmışsındır diyerek olayı araştırmadan peşin hükümlerle onu suçlarsınız ve okulu da hiç aramaya gerek görmezsiniz size karşılaştığı problemi bir getirir, iki getirir, üç getirir sizin çözüm konusunda yardım etmediğinize kanaat getirirse artık problemlerini size getirmek istemez. Kaldı ki, her gelen meselede kendi çocuğunuzu suçlu göstermeniz için o okulun bütün personelinin ve binasının her şeyiyle mükemmel olması gerekir ki; böyle bir okul şu anda dünya üzerinde mevcut değil.

Velilerimiz;

o Okula olan teveccüh ve itimatları,

o Çocuğuma bir zarar gelir endişesi,

o En basit şeyleri dahi problem ediyor derler, düşüncesi gibi düşüncelerle okula pek yansıtıyorlar biz daha sonra duyuyoruz.

Çocuklarla ilgili problemler okula iletilmezse bunun zararı en başta okula, sonra aileye, sonrada çocuğadır. Çocukların okuldaki tutum ve davranışlarını kendilerinden öğrenmeye çalışmak çok uygun değildir. Çünkü çocuklar genellikle durumlarını her şeyiyle evde söylemezler. Çocuğunuzun okulla ilgili olsa da olmasa da bütün problemlerini okula gidip öğretmeniyle tartışmaktan çekinmeyin. Bu problemlerden bazılarında öğretmen sizden daha tarafsız objektif bir gözle bakacaktır. Ayrıca sizin probleminiz gibi güçlüklerle karşılaşan başka annelerden bahsedeceği için hangilerinin size özgü hangilerinin genel olduğu hakkında fikir edebilirsiniz. Çocuğunuz uslu ve çalışkansa öğretmeniyle aranızdaki ilişkiler de tabii iyi olacaktır. Çocuk yaramaz ve ders durumu iyi değil ise bu ilişkiler gergin ve nazik hale gelebilir. Ebeveyn öğretmenler olarak iki tarafta da kendi yaptıklarının doğru olduklarını düşünürler. Anne baba daha baştan şunu kabul etmelidirler ki: İdeal bir öğretmen öğrenci konusunda anne babadan daha duyarlı ve bu konuda daha çok çırpınan bir insandır.

Öğretmenle sıkı bir diyaloga işbirliği içine girilirse bir çok şeyi halledecektir. Yeni ders yılının başında öğretmenle görüşür daha önceki yıllarda çocuğun okul hayatının nasıl geçtiğini ve çocuğun iyi ve kötü yönlerini açıkça izaha çalışırsanız en doğrusunu yapmış olursunuz.

DERS ÇALIŞMAYLA İLGİLİ KONULAR

Her anne baba mümkün olduğu kadar çocuklarının ödevlerine de yardımcı olmalıdırlar. Çocuklar ev ödevlerinde zorlanıyor ümitsizliğe düşüyorlarsa onlara cesaret vermek için ellerinden tutmalılar. Fakat bunu yaparken çocuğun yapması gereken ödevi kendisi yaparak ona bilerek zarar vermemelidir. Bu durumda hem çocuk o konuyu öğrenmez, daha sonra aynı şey tekrar sorulursa yapamaz, hem de bu yaşta başkasının yaptığı bir işi kendisi yapmış gibi gösterme yanlışlığına aile bir meşruiyet kazandırır.

20.yy'ın önemli eğitim teorisyenlerinden, Benjamin Bloom "Tam öğrenme" adlı öğretme yönteminde şunları söylüyor: Bir öğretim kurumunda eğitime başlayan bir öğrencinin o eğitim kurumundan aldığı eğitim sonundaki başarısı şu üç faktöre bağlıdır;

Eğitime başladığı sırada öğrencinin sahip olduğu bilgi ve kültür seviyesine.

Eğitim kurumunda verilen derslerin kalitesine.

Eğitim döneminde çocuğun derslere karşı ilgisine, moral durumuna yani psikolojik durumuna.

Bloom'un yaptığı araştırmalara göre öğrenciler arasında başarı farklarının 50'si eğitime başlarken ki farklı bilgi seviyelerinde, 25'i verilen derslerin kalite farklılıklarından, geriye kalan 25'i öğrencilerin moral durumundaki farklılıklarından kaynaklanıyor. Şimdi buna göre kendi çocuğumuzun durumunu inceleyelim. Başarı farklılıklarının yarısına sebep olan bize geldiği zaman ki bilgi ve kültür seviyesi ailesini ve ilkokulunu ilgilendirir. Burada verilen derslerin kalitesi bizi; 3. madde olan çocuğun moral yönü de daha çok sizi (aileyi) ilgilendiriyor. Burada bu 3. madde üzerinde durmak istiyoruz.

ÇOCUĞUNUZUN SINIRLARINI ZORLAMAYIN

Çocuğunun durumunu görüşmek için yanımıza gelen her aile daha biz bir yorum yapmadan çocuklarının çok zeki olduğundan, fakat çalışmadığından bahsediyorlar. Geçenlerde veli toplantısına gelen, uzun yıllar öğretmenlik yapmış bir velimiz; Hocam ben çocuğumu biliyorum, benim çocuğum orta derecede bir çocuk dedi. Ben de Hocam eğitimci olduğunuz için daha realist yaklaşıyorsunuz, herkes önce çocuğunun zeki olduğunu anlatıyor dedim. Onlar işi bilmediklerinden öyle söylüyorlar dedi.

Çocuğunuzun kapasitesini anlayabilmek için bir uzmanın görüşüne başvuracağınız gibi, bu konuda kendiniz de gerçeğe yakın bir tahminde bulunabilirsiniz. Bunun için kullanacağınız ölçü çocuğunuzun okul hayatı ve okul dışı faaliyetlerinde göstermiş olduğu başarı düzeyidir. Çocuğunuz ders başarısı yönünden sınırının en iyi öğrencileri basında yer alan sosyal faaliyetlerinde girişken ve liderlik özelliği olan, belirli bir ders veya alandaki başarısı, öğretmenlerinin veya çevresindekilerin taktirini kazanan biriye, ne mutlu size. Bu taktirde çocuğunuzla ilgili beklentilerinizi yüksek tutmakta gerçekçi sebepleriniz var demektir.

Eğer çocuğunuz sınırlarını ancak geçebildiyse, sınırlarını geçerken çeşitli yardımlara ihtiyaç duyduysa, okulda geçer not alması ve meslek hayatında başarı göstermesi yine mümkündür. Ancak okul veya üniversite seçiminde beklediklerinizi çok yüksek tutmamanızda yarar vardır. Çocuğunuzla ilgili beklentilerinizde kendi umduklarınızla çocuğunuzun kapasitesi arasında gerçekçi bir denge kurun. Çocuğunuzun girdiği her imtihanı kazanamayacağını, her zaman sınıf birincisi olamayacağını, bazen zayıf alabileceğini göz ardı etmeyin. Hele hele içinizden veya ima yolu ifadelerle çocuğunuzun beceriksiz tembel geri zekâlı olduğunu düşünmeyin. Çünkü bu düşüncenizi nasıl olsa hisseder veya anlar. Sizin onun hakkında böyle düşündüğünüzü bilmesi, onu aşılması belki de artık hiç mümkün olmayacak bir güvensizliğe iter.

ÇOCUĞUNUZUN KAYGISINI ARTTIRMAYIN

İmtihanlara hazırlanırken öğrencilerde ortaya çıkan gerilim ya da moda deyimiyile "stres" eğitim başarısı önünde ciddi bir engeldir. Türkiye'de üniversite giriş imtihanlarına hazırlanan 4711 öğrenci üzerinde yapılan araştırmada öğrencilerin stres düzeylerinin ameliyat olacak hastaların kaygı düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Çocukların sınava hazırlandıkları sırada anne babalara düşen en önemli görev çocukların çalışma isteklerini arttırmak ve onu çalışmaya teşvik etmek için kaygı yükseltici yaklaşımlardan kaçınmaktır.

Mahmut AŞCI